

Γράφει ο Θεολόγος-Εκκλησιαστικός Ιστορικός-Νομικός κ. Ιωάννης Ελ. Σιδηράς

ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΔΙΧΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΡΧΙΑΣ

- **Ιστορικά κείμενα-μαρτυρίες του Στρατηγού Μακρυγιάννη για την δίδυμη εθνική κατάρα των Ελλήνων, την διχόνοια και την φιλαρχία.**

Στην διαχρονική ιστορική περπατησιά του Γένους των Ρωμηών, ο ιστορικός μελετητής και ερευνητής δύναται ακόπως να διαπιστώνει τις πολλές και μεγάλες αρετές, οι οποίες περικοσμούν τους Έλληνες, αλλά και τα δύο μεγάλα και φρικτά πάθη, τις προσφυώς και ευγλώττως χαρακτηρισθείσες ως εθνικές κατάρεις της ελληνικής φυλής, ήτοι της εμπαιθεστάτης διχόνοιας και της ακορέστως απλήστου φιλαρχίας.

Το φιλελεύθερο και αδούλωτο φρόνημα των Ελλήνων εγέννησε τον ασύγκριτο σε παγκόσμιο επίπεδο αγώνα της εθνικής παλιγγενεσίας για την αποτίναξη του δισβάστακτου και φρικτού οθωμανικού τυραννικού ζυγού, αλλά και σε πλείστες όσες περιπτώσεις οι εθνικές κατάρεις του Γένους, η καταστροφική διχόνοια και το ανικανοποίητο πάθος της φιλαρχίας, οδήγησαν τους επαναστατημένους Έλληνες και την δόλια πατρίδα σε εμφύλιο σπαραγμό και σχεδόν σε ολοσχερή αφανισμό.

Ιδιαίτερα καυστικός είναι ο λόγος του μεγάλου εθνικού ήρωα του αγώνος της εθνικής παλιγγενεσίας Στρατηγού Μακρυγιάννη (1829-1864), ο οποίος στα «Απομνημονεύματά» του, τα οποία εγράφησαν μεταξύ των ετών 1829- 1850, χωρίς υπεκφυγές και «λεκτικές διπλωματίες» θέτει τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων όταν αναφέρεται στην βαρύτερη ευθύνη της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας της πολυμαρτυρικής Ελλάδος, η οποία με τον ακόρεστο φιλοπλουτισμό και την άνευ ορίων φιλαρχία της αλλά κυρίως με την διχόνοια και τον άκρατο κομματισμό της, τόσο κατά την διάρκεια της επαναστατικής όσο και της μεταεπαναστατικής περιόδου οδήγησε πολλές φορές την πατρίδα στο χείλος της αβύσσου και της εθνικής καταστροφής.

Ο λόγος του Στρατηγού Μακρυγιάννη ως άλας επί της πληγής προκαλεί πόνο για το κατάντημα των ηγητόρων την φυλής και του έθνους κατ' εκείνη την κρίσιμη χρονική περίοδο και διαχρονικά μέχρι και σήμερα, αλλά συνάμα αφυπνίζει και συνειδήσεις ευρισκόμενες εν υπνώσει. Ο Στρατηγός Μακρυγιάννης με γραφή, η οποία τέμνει ως δίστομος μάχαιρα και αποκαλύπτει τα δεινά που διαχρονικά προκαλούν στην Ελλάδα τα δύο «Εθνικά Πάθη» μας, ήτοι η διχόνοια και η φιλαρχία, γράφει τα εξής συγκλονιστικά: *«Ἦρθετε εσεῖς οἱ μεγάλοι μας πολιτικοί να μας λευτερώσετε, όταν σηκώσαμεν την επανάστασιν μόνοι μας κι 'αγωνιζόμαστε τις πρώτες χρονιές με τους σημαντικούς της πατρίδος μας πολιτικούς – φαίνεται ο αγώνας εκείνος κι' ο πατριωτισμός και η αδελφοσύνη οπούχαμεν αναμεταξύ μας.*

Όταν κοπιάσατε εσείς, μας γυμνάσετε την διχόνοια, μας φέρατε τις φατρίες και τ' άλλα τ' αγαθά· και κακοβάλετε το δυστυχημένο αθών έθνος...

Όταν ήρθε ο Βασιλέας ποιός τους 'ρέθιζε τους αγωνιστάς; Η αφεντειά σας, οι μεγάλοι πολιτικοί. Και πήγαν εις την Τουρκία και χάθηκαν οι περισσότεροι. Και τόσοι άλλοι χάθηκαν εις την Πελοπόννησο, όπου σκοτώθη ο Κρίτζαλης κι' άλλοι, και στην Σπάρτη κι' αλλού. Και τόσοι εις τα τριάντα έξι, όπου χάθη το άνθος του Έθνους. Και τόσοις όπου έκοψε η Τζελατίνα και τόσοι όπου πέθαναν εις τις φυλακές. Και τόσοι εις τις διάφορες εκλογές εσάς των Εκλαμπροτάτων πολιτικών μας.

Σας ερωτώ, εσάς τους Εκλαμπροτάτους και μεγαλόγνωσους πολιτικούς της Ελλάδος αρχή και τέλος · αν ήρθετε από καλοσύνη σας να φωτίσετε, να μας λευτερώσετε, διατί να χυθούν αυτά τα αίματα όπου χύθηκαν και η πατρίδα να είναι εις την κατάστασιν όπου είναι ως την σήμερα, και να γένη αυτείνη η δυστυχία γενικώς εις του τίμιους ανθρώπους; Και να θέλουν οι Αγγλοι, οι Γάλλοι, οι Ρούσσοι, οι Αυστριακοί ή άλλο κράτος να μας κυβερνήσουν με το μέσον το δικόν σας;

Η αφεντειά σας, η ξενοφερμένοι πατριώτες, ήστε και οι πρώτοι πολιτικοί και οι δεύτεροι και οι τρίτοι και οι τέταρτοι και οι πέφτοι και οι έχτοι κι' ακόμα εις όλα τα πράματα της πατρίδας· αν είχετε αρετή κι' ομόνοια, γένονταν αυτά; Διατιμιέταν το δυστυχημένο, το αθών Έθνος; Μπαίνουν όλοι οι μπερμπάντες παντού; Πότε συμβουλέψετε το στρατιωτικόν πατριωτικώς, κι' αυτό εβήκε από τα καθήκοντά του και δεν σας άκουσε;

Είπα τα πατρικά σας αιστήματα και τον πατριωτισμόν όπου δείξετε όλοι σας, όπου κοπιάσετε να μας λευτερώσετε. Αυτείνοι είναι οι αγώνες σας. Είχαμεν τόσα σπίτια σημαντικά και εις την Ρούμελη και εις την Πελοπόννησο και νησιά, όπου πραγματικώς θυσίασαν διά την πατρίδα. Πού είναι τώρα; Χάθηκαν τα περισσότερα. Τα παιδιά μας και πολλοί όπου ζούνε από αυτούς στραβώνουν μυίγες μέσα εις του δρόμους της ματοκυλισμένης πατρίδας τους. Θυσιάστηκαν απόξω Ορθόδοξοι Χριστιανοί και σκοτώθηκαν τόσοι σημαντικοί αρχηγοί, τόσοι νοικοκυραίοι- τα παιδιά τους κι' όσοι ζούνε λένε «ψωμάκι» οι περισσότεροι και πούν' το;

Εσάς, σας τιμήσαμεν, σας δοξάσαμεν, σας κάμαμεν Εκλαμπροτάτους, αντιπροσώπους εις τα δυνατά έθνη. Και πληρώνεστε χοντρούς μιστούς. Ότι σας κάμαμεν σημαντικούς και βέβαια θέλετε και καλούς μιστούς να ζήσετε. Ενώ εμείς και πρώτα και τώρα ζούμεν όπως μπορέσωμεν-όμως οι Εκλαμπρότητές σας δεν θέλομεν να κακοπορέψετε· κι' αν σας ιδούμεν δυστυχείς λυπόμαστε κ' εντός θαν' αναπάσωμεν τα δεινά σας. Κι' ως τίμιοι άνθρωποι αυτό πρέπει να κάμωμεν διά ν' αναστήσωμεν στύλους εις την πατρίδα μας από ανθρώπους άξιους να την βοηθούν, καθώς κάνουν όλα τα έθνη. Εμείς αυτό αρχή και τέλος το ακολουθούμεν εις την Εκλαμπρότη σας· η Εκλαμπρότη σας τί κάμετε σ' εμάς;

Κι' ό,τι λάφυρα έκανε τόνα το κόμμα και σκοτωμούς, του αλλουνού του αδυνάτου τάκανε κ' εκείνού του κόμματος γύμνωνε τους κατοίκους. Κι' όποιος δεν ήθελε ν' ακούση την συμβουλή σας και την διαταγή σας, Εκλαμπρότατοι, και ήταν

τίμιος άνθρωπος και λυπάταν του ομογενείς του, τους συναγωνιστές του τους κατοίκους και δεν είχε αυτείνη την ψυχή να τους γυμνώσει και να τους πάρη την χασιά από το στόμα τους, να πεθάνουν αυτείνοι και η φαμελιά τους, αυτόν δεν τον λέγετε τίμιον τον τοιούτον, αλλά τον λέγετε ανάξιον και άναντρον...

Οι Εκλαμπρότητές σας ήσασταν άγιοι εις τον Αγώνα και λευτερώσετε την πατρίδα, και το στρατιωτικόν όλοι λησταί και θερία ανήμερα! Και πώς υποφέρετε μ'αυτούς; Ήταν τα πατριωτικά σας αιστήματα και οι γενναίες σας θυσίες προς όφελον αυτής της πατρίδας! Αυτό εφάνη κ' από τον διορισμόν εις τα τάματα των συνρόφωνέ σας... Τότε φυλακώσετε όλους του οπλαρχηγούς εις τ' Ανάπλι. Κ' έπαθαν τόσοι αγωνισταί. Και χάθηκαν από την Τζελατίνα κι' από το ντουφέκι. Από αυτόν σας τον πατριωτισμόν και θυσίες μπήκετε σε σημαντικές θέσεις, γίνετε πρέσβες με χοντρούς μιστούς και με πλήθος σταυρούς. Όποτε σας λένε οι ξένοι σας φίλοι ντύνεστε το πουκάμισο της αρετής· κλαίτε την πατρίδα και τους αγωνιστάς καθώς κλαίγει η φώκια τον πνιμένον - είτε τα δάκρυνά της καυτερά, σαπίζει τον πνιμένον και κάθεται και τον τρώγει».

Περί της ηθικής καταπτώσεως της πολιτικής ηγεσίας της άρτι απελευθερωθείσης Ελλάδος μνειάν ποιεί ο Στρατηγός Μακρυγιάννης υπογραμμίζοντας την ασυνέπεια μεταξύ λόγων και έργων, η οποία φανερώνει ότι οι κατακυριεύμενοι από το άκόρεστο πάθος της φιλαρχίας Έλληνες πολιτικοί αυτοεξευτελίζονταν προκειμένου να κατακτήσουν την «καρέκλα της εξουσίας». Γράφει εν προκειμένω ο Μακρυγιάννης τα εξής : *«Δείξατε τί πατριωτισμόν και τί εθνικά φρονήματα είχετε κ'εσείς και οι σύντροφοί σας, οι ρήτορές σας οι φιλελεύτεροι, οι φόρτζα Σεπτεβριανοί και Συνταματικοί , οπού άφριζαν εις το βήμα κ' ενθουσίαζαν γενικώς τους Έλληνες - με λόγια παχιά και μ' ασκιά μ' αγέρα. Τώρα αυτείνοι οι ρήτορες , οι φιλελεύτεροι, είναι όλοι σήμερα βουλευταί μ' έλεος της Αυλής και των υπουργών. Τί κάνουν σήμερα αυτείνοι; Ό,τι κάμετε κ' εσείς οι αρχηγοί τους . Ήσασταν πρώτα φιλελεύτεροι;... προσκονήσετε, αρνηθήκετε όλα όσα κάμετε · όσα είπετε σας βάλαν και τα γλύψετε σαν να μην τα είπετε, και τότε κάμαν έλεος και σας βγάξαν βουλευτάς · και λάβετε την διαταγή κι' οδηγίες του Ντεληγιάννη και πάτε πρέσβες οι Εκλαμπρότητές σας. Και οι ρήτορές σας ρητορεύουν εις το βήμα κι' ό,τι νομοσκέδια δίνουν οι υπουργοί, «σοι Κύριε». Τέτοιιοι είστε εσείς, τέτοιιοι είναι κ' οι οπαδοί σας. Φανήκετε όλοι τί αξίζετε και τί κάμετε εις την πατρίδα αρχή και τέλος...*

Όσοι έχουν την τύχη μας σήμερα εις τα χέρια τους , όσοι μας κυβερνούν , μεγάλοι και μικροί , και υπουργοί και βουλευταί τόχουν σε δόξα, τόχουν σε τιμή,τόχουν σε ικανότη το να τους ειπής ότι έκλεψαν, ότι πρόδωσαν, ότι ήφεραν τόσα κακά εις την πατρίδα. Είναι άξιοι άνθρωποι και τιμώνται και βραβεύονται. Όσοι είναι τίμιοι κατατρέχονται ως ανάξιοι την κοινωνίας και της πολιτείας...».

Στην κατακλείδα του επιλόγου των «Απομνημονευμάτων» αυτού ο Στρατηγός Μακρυγιάννης υπογραμμίζει ή μάλλον νουθετεί και παραινεί τους νεοέλληνες μετά πόνου ψυχής και φιλοκαρδίου αγωνίας να απέχουν πάσης φιλαρχίας, φιλοπλουτισμού,

διχόνοιας και αλαζονικών εγωιστικών συμπεριφορών. Επειδή , όπως αναφέρει, το μέγιστο πρόσταγμα και πρόταγμα είναι το καλό της πατρίδος, το οποίο επιτυγχάνεται μόνο μέσω της εθνικής ομοψυχίας, ομόνοιας και ενότητας. Η δε γραφή του είναι λίαν επίκαιρη και διδακτική σε σχέση και με την σύγχρονη πολιτική, κοινωνική και πνευματική κατάσταση της Ελλάδος όπου τα επάρατα εθνικά πάθη της διχόνοιας και της φιλαρχίας, δυστυχώς, καλά κρατούν. Γράφει λοιπόν ο πολύς Μακρυγιάννης ότι: *«Γράφουν σοφοί άντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι και ξένοι διαβασμένοι για την Ελλάδα-ένα πράμα μόνον με παρακίνησε κ' εμένα να γράψω, ότι τούτην την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί, και σοφοί κι' αμαθείς και πλούσιοι και φτωχοί και πολιτικοί και στρατιωτικοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι· όσοι αγωνιστήκαμεν αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσωμεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί, να την φυλάμεν κι' όλοι μαζί και να μην λέγη ούτε ο δυνατός «εγώ», ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγη ο καθείς «εγώ» ; Όταν αγωνιστή μόνος του και φκειάση , ή χαλάση, να λέγη εγώ· όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκειάνουν, τότε να λέμε «εμείς». Είμαστε εις το «εμείς» κι' όχι εις το «εγώ». Και εις το εξής να μάθωμεν γνώση, αν θέλωμεν να φκειάσωμεν χωριόν, να ζήσωμεν όλοι μαζί.*

Έγραψα γυμνή την αλήθειαν, να ιδούνε όλοι οι Έλληνες ν' αγωνίζονται διά την πατρίδα τους, διά την θρησκεία τους, να ιδούνε και τα παιδιά μου και να λένε· «Έχομεν αγώνες πατρικούς, έχομεν θυσίες», αν είναι αγώνες και θυσίες. Και να μπαίνουν σε φιλοτιμίαν και να εργάζονται εις το καλό της πατρίδας τους, της θρησκείας τους και της κοινωνίας. Ότι θα είναι καλά δικά τους. Όχι όμως να φαντάζονται για τα κατορθώματα τα πατρικά, όχι να πορνεύουν την αρετή και να καταπατούν τον νόμον και νάχουν την επιρροή για ικανότη».

Σε μια στιγμή ψυχικής εξάρσεως και αυτοκριτικής για τα δεινά, τα οποία προκάλεσαν οι ηγήτορες, πολιτικοί και στρατιωτικοί, στην πολυμαρτυρική πατρίδα Ελλάδα, ο Στρατηγός Μακρυγιάννης γράφει και καταθέτει την παρακαταθήκη του για τους επιγενομένους αναφέροντας: *«Μπαίνοντας εις αυτό το έργο και ακολουθώντας να γράφω δυστυχήματα ανάντιον της πατρίδος και θρησκείας, οπού της προξενήθησαν από την ανοησίαν μας και 'διοτέλειά μας και από θρησκευτικούς και από πολιτικούς και από μας τους στρατιωτικούς, αγαναχτώντας και εγώ απ' ούλα αυτά, ότι ζημιώσαμεν την πατρίδα μας πολύ και χάθηκαν και χάνονται τόσοι αθώοι άνθρωποι, σημειώνω τα λάθη ολωνών και φτάνω ως σήμερα, οπού δε θυσιάζομε ποτέ αρετή και πατριωτισμόν και είμαστε σε τούτην την άθλια κατάστασιν και κιντυνεύομεν να χαθούμεν ...*

Το έθνος αφανίστη όλως διόλου και η θρησκεία εκκλησία εις την πρωτεύουσα δεν είναι και μας γελάνε όλος ο κόσμος... Ό,τι του λες η θρησκεία δεν είναι τίποτας! Αλλοίμονο σ' εκείνους όπου χυσάνε το αίμα τους και θυσιάσανε το δικόν τους να ιδούνε την πατρίδα τους να είναι το γέλασμα όλου του κόσμου και να καταφρονιούνται τ' αθώα αίματα οπού χύθηκαν ! Όταν μου πειράζουν την πατρίδα μου και θρησκεία μου, θα μιλήσω, θα 'νεργήσω κι' ό,τι θέλουν ας μου κάνουν».